

درس هفدهم: (زمینه‌های پیوند)

درسنامه

درس ۱۷ (دریک نگاه)

شخصیت انسانی زن و مرد

نقش‌های مکمل

آمادگی برای ازدواج

تقویت عفاف و پاکدامنی

توجه به اهداف ازدواج:

۱. پاسخ به نیاز جنسی

۲. رشد و پرورش فرزندان

۱. انس با همسر

۲. رشد اخلاقی و معنوی

کلمه

۱. خانواده مقدس‌ترین نهاد و بنای اجتماعی نزد خداست.

۲. این بنا با پیوند زن و مرد به وجود می‌آید و با آمدن فرزندان کامل می‌شود. با تولد فرزندان، زن و مرد، مادر و پدر بودن را تجربه می‌کنند و فرزندان را در دامان خود می‌پروراند.

تدبر در قرآن

پیام	ترجمه	آیه
رسیدن به آرامش در کنار همسر	و از نشانه‌های خدا آن است که آفرید برای شما همسرانی از خودتان تا با آن‌ها آرامش یابید. و میان شما دوستی و رحمت قرار داد. همانا در این مورد نشانه‌هایی است. برای گروهی که تفکر می‌کنند.	﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾
شخصیت انسانی زن و مرد یکسان است.	و خداوند قرار داد برای شما همسرانی از خودتان و قرار داد برای شما از همسرانتان فرزندان و نوادگانی و از پاکیزه‌ها به شما روزی داد. پس آیا به باطل ایمان می‌آورید. و به نعمت الهی کفران می‌ورزید.	﴿وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَنِينَ وَحَفَدَةً وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَةِ اللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ﴾

در این آیات تفکر کنید و به سؤالات پاسخ دهید:

سوال هدف از تشکیل خانواده چیست؟

پاسخ: رسیدن به آرامش

سوال نوع نگاه اسلام به زن و مرد چگونه است؟

پاسخ: شخصیت انسانی زن و مرد با هم هیچ تفاوتی ندارند. هر دو از یک جنس خلق شده‌اند.

سوال خداوند چه چیزهایی را به عنوان آیات و نشانه‌های خود معرفی کرده است؟

پاسخ:

۱. ایجاد دوستی و رحمت بین همسران

۲. آفرینش همسر از جنس انسان

شخصیت انسانی زن و مرد

کلمات «انسان»، «انسان»، «بنی آدم» و «ناس» در قرآن کریم اختصاص به جنس خاصی ندارد. و هر آیه‌ای که با این کلمات همراه باشد، به زن و مرد، هر دو مربوط می‌شود **زیرا** ← حقیقت انسان را روح او تشکیل می‌دهد و روح انسان نه مذکر است نه مؤنث.

کلمه

زن و مردان به عنوان افراد نوع بشر، استعدادها و ویژگی‌های فطری یکسان و هدف مشترکی دارند که **با** ← بهره گرفتن از آن ویژگی‌های فطری می‌توانند به آن هدف مشترک **یعنی** ← «قرب الهی» و «بهشت جاوید» برسند.

نقش‌های مکمل

خداوند زن و مرد را به گونه‌ای آفریده که زوج یکدیگر باشند **یعنی** ← ۱. در کنار هم قرار گیرند و ۲. یکدیگر را کامل کنند.
زن و مرد اگرچه در ویژگی‌های انسانی با هم مشترک هستند و خداوند برای هر دو هدف واحدی معین کرده است **اما** ← از جهت «زن بودن» و «مرد بودن» یعنی از نظر خصوصیات جسمی با هم متفاوتند.
این تفاوت به گونه‌ای است که هر دو را به هم نیازمند کرده است، بدون اینکه یکی بر دیگری برتری داشته باشد. **زیرا** ← برتری هر کس نزد خدا به «تقوا» است و هر انسانی می‌تواند آن را در خود پرورش دهد.
سؤال: تفاوت‌های زن و مرد به خاطر چیست؟ مثال بزنید.

پاسخ: تفاوت‌های میان زن و مرد به جهت وظایف مختلفی است که خالق حکیم بر عهده هر یک از زن و شوهر نهاده است **تا** ← هر کدام از آنها بتوانند در زندگی مشترک و خانوادگی «نقش‌های خاصی» را بر عهده بگیرند و یک خانواده معتدل را پدید آورند. **به عنوان مثال** ← «توانمندی عاطفی بالای زنان» و «قدرت جسمی بیشتر مردان» برای آن است که زن با محبت مادری، فرزندان را رشد دهد و مرد با کار کردن نان‌آور خانواده باشد.

کلمه

مهم

مهمترین عامل پایداری خانواده، «درک درست از زوجیت و مکمل هم بودن زن و مرد و عمل به این درک» است اگر همسران از این موضوع غافل باشند:

۱. به سرعت در محیط خانه از هم بیگانه می‌شوند.
۲. و با پیش آمدن کوچک‌ترین تنش از هم جدا می‌شوند.

اما:

اگر درک متقابل از نیازهای متفاوت یکدیگر داشته باشند:

۱. با آرامش در کنار یکدیگر زندگی می‌کنند.
۲. به تعبیر قرآن، لباس یکدیگر می‌شوند و کاستی‌ها و نقص‌های یکدیگر را می‌پوشانند.

از این رو:

هر جوانی **(باید)** ← قبل از ازدواج، با آموزش نزد معلمان و مربیان مورد اعتماد و مطالعه کتاب‌های مناسب، به درک درستی از ازدواج و زندگی خانوادگی برسد **تا** ← بتواند یک خانواده موفق را تشکیل دهد.

پس: «آموزش قبل از ازدواج» یکی از کلیدهای موفقیت در زندگی خانوادگی است.

آمادگی برای ازدواج

انسان با رسیدن به سن بلوغ و دوره جوانی، وارد مرحله «مسئولیت‌پذیری» می‌شود و این شایستگی را به دست می‌آورد که مخاطب خداوند قرار گیرد و از هم‌اکنون برای سعادت خود و خانواده‌ای که در آینده نزدیک تشکیل خواهد داد، برنامه‌ریزی نماید.

مهمترین برنامه‌های آمادگی برای ازدواج

۱. تقویت عفاف و پاکدامنی در خود از آغاز بلوغ
۲. مشخص کردن هدف‌های خود از تشکیل خانواده
۳. شناخت معیارها و شاخص‌های همسر مناسب
۴. شناخت ویژگی‌های روحی زن و مرد

تقویت عفاف و پاکدامنی

- گفتار**
- دوره بلوغ تا ازدواج یکی از حساس‌ترین و ارزشمندترین دوره‌های عمر انسان است و دوره گذر از کودکی و ورود به بزرگسالی و پذیرش مسئولیت‌های زندگی است.
  - اگر نوجوان و جوان، این دوره را با پاکی و پاکدامنی بگذرانند و در حالی به زندگی مشترک با همسرش وارد شود که آلوده به گناه و فحشاء نشده باشد. **در این صورت** ← راه رسیدن به بهشت را برای خود و فرزندانش بسیار هموار کرده است.

قرآن کریم از دختران و پسران می‌خواهد که قبل از ازدواج:

- عفاف پیشه کنند ← خداوند به بهترین صورت زندگی آنان را سامان دهد.
- به هیچ وجه در پی رابطه غیر شرعی با جنس مخالف نباشند. **زیرا** ←
- زیان آن تا قیامت دامن‌گیر آنان خواهد شد.
- و در نسل‌های آنان تأثیر بدی خواهد گذاشت.

گفتار

۱. هر جوانی به طور فطری و طبیعی خواستار ازدواج با کسی است که

- قبل از ازدواج پاکدامنی خود را حفظ کرده.
- رابطه غیر شرعی با جنس مخالف نداشته باشد.
- کسی که چنین خواسته‌ای دارد **باید** ← خودش اینگونه باشد.
- هر کس که خواستار آن است تا دیگران به اعضای خانواده او نظر سوء نداشته باشند ← خودش هم باید چنین باشد. نظام هستی بر عدالت استوار است. عمل هر کس، عکس‌العملی دارد که قسمتی از آن در این جهان ظاهر می‌شود و تمام آن در آخرت.

- گفتار مهم**
- در این مسیر پیشگیری بهتر از درمان است. برای پیشگیری از گرفتاری به بیماری فساد و گناه **(باید)** ← کاری کنیم که «در آستانه انجام گناه قرار نگیریم».
  - در عصری که گسترش‌دهندگان فساد و فحشا از آخرین دستاوردهای علمی خود برای رسیدن به مقاصد شوم خود بهره می‌برند **(باید)** ← با زیرکی، شجاعت روحی و توکل بر خداوند راه‌های نزدیکی به گناه را ببندیم و بینی شیطان را بر خاک بمالیم.

اهداف ازدواج

اول: پاسخ به نیاز جنسی

«ابتدایی‌ترین» زمینه ازدواج «نیاز جنسی» مرد و زن به یکدیگر است. این نیاز که احساس آن از دوران بلوغ آغاز می‌شود، اولین کشش و جاذبه را میان زن و مرد ایجاد می‌کند و آنان را به سوی تشکیل خانواده می‌کشاند. بر اثر ازدواج و پاسخ صحیح به این نیاز، هر کدام از مرد و زن به یک «آرامش روانی» می‌رسند.

دوم: انس با همسر

هر یک از زن و مرد، علاوه بر نیاز جنسی، نیازمند به زندگی با دیگری هستند و این نیاز نیز پس از بلوغ آغاز می‌شود. این نیاز به گونه‌ای است **که** ← اگر فردی از راه‌های نامشروع نیاز جنسی خود را برطرف کند اما بدون همسر زندگی کند **نتیجه** ← باز هم یک بی‌قراری و ناآرامی او را آزار می‌دهد که فقط با بودن در کنار همسر برطرف می‌شود.

- گفتار مهم**
- برخی از ازدواج‌های ناموفق هم، ریشه در همین موضوع دارند **(که)** ← زن یا مرد به این نیاز همسر خود توجهی ندارند و رفتاری آرامش‌بخش از خود نشان نمی‌دهند.
  - تجربه‌های روان‌شناختی گویای آن است **(که)** ← توانایی زن نسبت به مرد در ایجاد آرامش بیشتر است و مبدأ آرامش در خانواده، اوست.

تدبیر در قرآن

با توجه به آیات ابتدای درس، پاسخ دهید:

سوال برای اینکه آرامش ناشی از انس و هم‌صحبتی میان همسران پدید آید، قرآن کریم از آنان می‌خواهد که دو ویژگی در میان آن‌ها تقویت شود آن دو ویژگی کدامند؟

پاسخ: ۱. دوستی

سوم: رشد و پرورش فرزندان

۲. رحمت

گفتگو

۱. «خانواده» بستر رشد و بالندگی فرزندان است و هیچ نهادی نمی‌تواند جایگزین آن شود.
۲. «فرزند» ثمره پیوند زن و مرد و تحکیم‌بخش وحدت روحی آنان است.
۳. آنان (پدر و مادر) دوام وجود خود را در فرزند می‌بینند و از رشد و بالندگی او لذت می‌برند.
۴. کدام افتخار بالاتر از آنکه خداوند تربیت و پرورش چند تن از بندگانش را به پدر و مادر سپرده است و «احترام و اطاعت از والدین» را هم‌ردیف «طاعت و عبودیت خود» قرار داده است.

البتة

مسئولیتی که با آمدن فرزندان بر دوش پدر و مادر قرار می‌گیرد، سنگین و غیرقابل چشم‌پوشی است **(بنابر این)** ← تمام فعالیت‌های بعدی پدر و مادر باید که گونه‌ای تنظیم شود که به رشد این نهال‌ها و بالندگی آن‌ها کمک کند.

گفتگو

هر یک از استعداد‌های فرزندان که به خاطر بی‌تدبیری پدر یا مادر سرکوب شود، در پیشگاه خداوند مجازاتی به همراه دارد.

چهارم: رشد اخلاقی و معنوی

پسر و دختر جوان با تشکیل خانواده از همان ابتدا:

۱. زمینه‌های فساد را از خود دور می‌کنند.
  ۲. مسئولیت‌پذیری را تجربه می‌کنند.
  ۳. مهر و عشق به همسر و فرزندان را در خود پرورش می‌دهند.
  ۴. با گذشت و مدارا و تحمل سختی‌ها و ناگواری‌های زندگی، به درجات معنوی بالاتری نائل می‌شوند.
- علاوه بر این، تربیت صحیح کودکان و رشد فضایل اخلاقی آن‌ها در «خانواده» اتفاق می‌افتد البتة این **(در صورتی است که)** ← پدر و مادر با مسئولیت خود آشنا شوند و آن را به درستی انجام دهند.

ازدواج موفق

برای اینکه یک ازدواج موفق داشته باشیم **(که)** ← هم به جدایی منجر نشود و هم آرامش و خوشبختی را به دنبال داشته باشد لازم است که: در تشکیل خانواده به هر چهار هدف توجه کنیم و هدف چهارم را در مرتبه برتر قرار دهیم.

به طور مثال:

اگر فقط هدف اول را دنبال کنیم و برای سه هدف دیگر تلاش نکنیم **(پس از مدتی)** ← اختلافات ظاهر می‌شوند و دوری روحی و روانی یا همان «طلاق عاطفی» زندگی را خسته‌کننده می‌کند.

اما:

اگر به چهار هدف توجه داشته باشیم **(به زودی)** ← محیطی آرامش‌بخش و سرشار از نشاط و لذت پدید خواهد آمد و اعضای خانواده تا آخر عمر با احساس رضایت در کنار هم زندگی خواهند کرد.

۱/۵	(علامه طباطبائی - تهران - فرداد ۹۹)	الف) تدبیر در آیات و احادیث با توجه به آیه زیر به سؤالات پاسخ دهید. ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا﴾ هدف از تشکیل خانواده چیست؟ ۲. نوع نگاه اسلام به زن و مرد چگونه است؟ ۳. خداوند چه چیزی را به عنوان نشانه خود معرفی کرده است؟	۱. ۲. ۳.
۲	☐ درست ☐ نادرست ☐ درست ☐ نادرست ☐ درست ☐ نادرست ☐ درست ☐ نادرست	ب) درستی یا نادرستی گزاره‌های زیر را (با درست / نادرست) مشخص کنید. ۴. کلمات «انس، انسان، بنی آدم» اختصاص به مردان دارد. ۵. تفاوت‌های میان زن و مرد به خاطر وظایف مختلف آنان است. ۶. خانواده بستر رشد و بالندگی فرزندان است. ۷. بلوغ جنسی اندکی پس از بلوغ فکری فرا می‌رسد.	۴. ۵. ۶. ۷.
۲	(علامه علی - فرداد ۹۴)	ج) جملات زیر را با کلمات مناسب کامل کنید. ۸. .... مقدس‌ترین نهاد و بنای اجتماعی نزد خداست. ۹. ابتدایی‌ترین زمینه ازدواج ..... است. ۱۰. برتری هر کس نزد خداوند به ..... است. ۱۱. انسان با رسیدن به سن بلوغ و دوره جوانی وارد مرحله ..... می‌شود.	۸. ۹. ۱۰. ۱۱.
۳/۵		د) به سؤالات زیر به صورت کوتاه پاسخ دهید. ۱۲. هدف از تشکیل خانواده چیست؟ ۱۳. مقدس‌ترین نهاد و بنای اجتماعی چه نام دارد؟ ۱۴. برتری انسان‌ها نزد خداوند به چیست؟ ۱۵. زن و مرد از نظر چه خصوصیتی با هم متفاوتند؟ ۱۶. حقیقت انسان را چه چیزی تشکیل می‌دهد؟ ۱۷. در چه صورتی انسان به قرب الهی و بهشت جاوید می‌رسد؟ ۱۸. در چه زمانی انسان به مرحله مسئولیت‌پذیری می‌رسد؟	۱۲. ۱۳. ۱۴. ۱۵. ۱۶. ۱۷. ۱۸.
۱ ۲ ۲ ۲ ۲ ۲	(نمونه دولتی هدایت - فرداد ۱۴۰۲)	و) به سؤالات زیر پاسخ کامل و تشریحی دهید. ۱۹. اهداف ازدواج را نام ببرید. (۴ مورد) ۲۰. از دیدگاه قرآن پسران و دختران قبل از ازدواج چگونه باید باشند؟ ۲۱. تفاوت‌های زن و مرد به خاطر چیست؟ توضیح دهید. ۲۲. از مهمترین برنامه‌های آمادگی برای ازدواج ۴ مورد را ذکر کنید. ۲۳. «رشد اخلاقی و معنوی» را به عنوان یکی از اهداف ازدواج توضیح دهید. ۲۴. منظور از «انس با همسر» چیست؟ توضیح دهید.	۱۹. ۲۰. ۲۱. ۲۲. ۲۳. ۲۴.